

Katalonya'da ulusal sorun

Aşağıdaki metin Marksist Tutum'dan alınmıştır.

***

23 Nisan 1931 - Katalan Federasyonu(1)

Katalan Federasyonu, tün İspanya genelinde faaliyet gösteren komünist örgütlenmelerde yer alabilmek için çaba göstermek zorunda. Katalonya'nın bir öncü konumunda bulunduğu doğrudur. Ancak eğer bu öncü, adımlarını tüm İspanyol işçi ve köylüleriyle birlikte atamazsa devrimin en görkemli döneminde dahi, Paris Komünü'nün uğradığı akıbetin bir benzeriyle karşı karşıya kalabilir. Katalonya'nın içinde bulunduğu özel durum da şu anda bu yöne doğru gitmektedir, Ulusal sorun, gelişecek olayların o derece ısınmasına yol açabilir ki Katalonya'da yaşanacak bir devrimci patlama, tüm İspanya geneline nazaran çok daha erken gerçekleşebilir.

Katalan proletaryasının, kendi gücünü tüm İspanyol proletaryasının gücüyle konsolide edebilme şansı varken, ulusal heyecanların da etkisiyle zamanından çok daha önce nihai bir kavgaya atılması, büyük bir felaket olacaktır. Sol Muhalefet'in, Barselona ve Madrid'deki güçleri, bütün bu sorunların tarihsel bir düzeyde gündeme gelmesini sağlayabilir ve sağlamalıdır da.

17 Mayıs 1931 - Katalan Milliyetçiliğinin İlerici Karakteri

Katalan Federasyonu'nun sözde milliyetçiliğine gelince, bu çok önemli ve ciddi bir sorundur. Bu konudaki hataların ölümcül sonuçları olabilir.

İspanya'da devrim, ulusal sorun da dâhil tüm sorunları yeni bir güçle ortaya çıkardı. Ulusal eğilimlerin ve hayallerin baş taşıyıcısı, büyük sermayenin ve devlet bürokrasisinin merkezileştirici rolüne karşı köylülük arasında destek bulmaya uğraşan küçük-burjuva aydınlardır. Bugünkü aşamada, ulusal kurtuluş hareketi içindeki küçük-burjuvazinin önder rolü, genelde her devrimci demokratik harekette olduğu gibi, harekete kaçınılmaz olarak değişik türden sayısız önyargı getirir. Bu kaynaktan çıkan ulusal hayaller, işçiler arasına da sızar. Katalonya'da ve Katalan Federasyonu'nda şu anda yaşanan durum muhtemelen budur. Ama bütün bu söylenenler, Katalan ulusal mücadelesinin büyük İspanyol şovenizmi, burjuva emperyalizmi ve bürokratik merkezizetçiliğe karşı ilerici, devrimci demokratik karakterini hiçbir şekilde azaltmaz.

Bir dakika bile unutulmamalıdır ki, bir bütün olarak İspanya ve özellikle Katalonya, şu anda Katalan milliyetçi demokratlar tarafından değil, toprak sahipleriyle ittifak içindeki İspanyol burjuva emperyalistleri, eski bürokratlar, generaller tarafından ve İspanyol milliyetçi sosyalistlerinin desteğiyle yönetilmektedir. Tüm bu kardeşlik, bir taraftan İspanyol sömürgelerine ısrarla boyun eğdirme, diğer taraftan bizzat İspanya'nın bürokratik merkezileşmesi, yani Katalanların, Baskların ve diğer ulusların İspanyol burjuvazisi tarafından baskı altında tutulması anlamına gelir. Gelişmelerin bugünkü aşamasında, sınıfsal güçlerin mevcut bileşimiyle, Katalan milliyetçiliği ilerici devrimci bir etkidir; İspanyol milliyetçiliği ise gerici emperyalist bir etken. Bu ayrımı anlamayan İspanyol komünisti, bunu görmezlikten geliyor, ön sıraya çıkarmıyor, tam aksine bunun önemini örtbas ediyor, İspanyol burjuvazisinin bilinçsiz bir ajanı olmayı ve proleter devrim davasına duyarsız kalmayı göze alıyor.

Küçük burjuva milliyetçi hayallerin tehlikesi nerededir? Bu hayaller, İspanya proletaryasını ulusal sınırlarla bölme potansiyeline sahiptir ve bu da çok ciddi bir tehlikedir. Ancak İspanyol komünistleri bu tehlikeye karşı yalnızca bir tek şekilde başarıyla savaşabilirler: Egemen ulus burjuvazisinin zorbalığını acımasızca teşhir ederek ve bu şekilde ezilen ulus proletaryasının güvenini kazanarak. Diğer politikalar, ezilen bir ulusun küçük burjuvazisinin devrimci demokratik milliyetçiliğine karşı ezen ulusun emperyalist burjuvazisinin karşı-devrimci milliyetçiliğini desteklemek anlamına gelecektir.

8 Temmuz 1931 - İspanyol Komünizmi ve Katalan Federasyonu

En zararlı, en tehlikeli ve hatta en uğursuz gelişme, bizlerin Katalon Federasyonu'nun politikasıyla dayanışma içinde olduğumuz veya onların sorumluluğunu taşıyor olduğumuz ya da hatta Federasyon'a merkezci gruplardan daha yakın durduğumuz şeklindeki düşüncüyü Katalonya, İspanya ve tüm dünya işçilerinin kafasında pekiştirmek olurdu. Stalinistler, olanca güçleriyle konuyu bu şekilde göstermişlerdir. Şimdiye kadar buna karşı yeterince şiddetle mücadele etmedik. Bizi pek çok tehlikeye sokacak ve Katalan ve İspanyol işçilerinin gelişimine engel olacak bu yanlış anlaşılmayı gidermek çok önemli ve ivedidir.

Şüphesiz, Katalan Federasyonu'nun teşhiri, birincil olarak bizzat Katalonya'daki taraftarlarımızın üzerine düşen bir görevdir. Onlar kendi pozisyonlarını, net, açık, kesin bir eleştiride, Maurin'in politikalarına ilişkin -ki bunlar küçük-burjuva önyargıların, cehaletin, darkafalı "bilim" in ve politik sahtekârlığın karışımı politikalarıdır- söylenmedik hiçbir şey bırakmayan bir eleştiride deklare etmelidirler.

Cortes seçimlerinde Federasyon hemen hemen on bin oy aldı. Bu fazla değil. Şüphesiz devrimci bir çağda, gerçekten devrimci bir örgüt hızla büyüme yeteneğine sahiptir. Yine de bu, bu on bin oyun önemini büyük ölçüde azaltan bir durumdur: Cortes seçimlerinde, Katalan Federasyonu Barselona'da -en önemli devrimci merkez- yerel seçimlerde aldığından daha az oy aldı. İlk bakışta değersiz gelen bu olgu, bir belirti olması bakımından muazzam öneme sahiptir. Bu, ülkenin en ücra köşelerinde federasyon doğrultusunda bir işçi hareketi mevcut olduğu halde -hayli zayıf olmasına rağmen- Maurin'in kafa karışıklığının Barselona'da işçileri çekmemekte, aksine itmekte olduğunu kanıtlamaktadır. Şüphesiz Macia'nın kaçınılmaz iflâsı, ehvenişer olarak Maurin'e yardım bile edebilir. Ama Cortes seçimleri, Federasyonun şimdiki önderliğinin güçsüzlüğünü tümüyle göstermektedir. Devrimin üç ayı boyunca Barselona'da etkinliğini arttırmama "hünerini" göstermek, gerçekten özel bir çaba gerektirir.

Federasyon, devrimci politika dilinde neyi temsil eder? Komünist bir örgütlenme

midir? Ya da eğer öyle ise tam olarak ne türden; sağ, sol veya merkez? Hiç şüphe yok ki, federasyon için oy verenler, devrimci işçiler, potansiyel komünistlerdir. Ama fikirleri henüz hiç net değildir. Üstelik de bu işçileri karışık kafalılar yönlendirirse nasıl net olabilirler? Bu koşullar altında, en azimli, en gözü pek ve en kararlı işçiler, kaçınılmaz olarak resmi partiye bel bağlayacaklardır. Bu parti, Barselona'da yalnızca 170 oy ve Katalonya'nın tümünde yaklaşık 1000 oy aldı. Ama sanmayın ki bunlar daha kötü unsurlardır. Aksine, bu unsurların pek çoğu bizimle olabilirdi ve bizler bayrağımızı açınca olacaklardır.

1917 devriminin başlangıcında, Rus Sosyal Demokrat örgütlerinin çoğunluğu karma bir yapıya sahiplerdi ve saflarında Bolşevikleri, Menşevikleri, uzlaşmacıları vs. barındırıyorlardı. Birleşme yönündeki eğilim öyle büyüktü ki, Bolşevik Partinin Mart sonundaki konferansında, Lenin'in gelişinden birkaç gün önce, Stalin, Menşeviklerle birleşmeyi bizzat ifade etti. Belli taşra örgütleri, tam Ekim Devrimine kadar karma halde kaldılar. Ben Katalan Federasyonu'nu benzer türden karma, kararsız, geleceğin Bolşeviklerini ve Menşeviklerini barındıran bir örgütlenme olarak görüyorum. Bu, Federasyon safları içinde politik ayrışma meydana getirmeye girişme politikasını haklı çıkarır. Bu yolda ilk adım, Maurinizmin politik bayağılığını teşhir etmektir. Burada merhametsiz olmak zorundayız.

Katalan Federasyonu ve Rusya'daki birleşik örgütler arasındaki benzerlik sınırlıdır, ama yine de önemli hususlardadır. Rusya'daki birleşik örgütler, var olan hiçbir Sosyal Demokrat grubu dışlamadılar. Her biri birleşik örgüt içinde kendi düşüncesi için mücadele etme hakkına sahipti. Bu Katalan Federasyonu içinde tümüyle farklıdır. Orada Troçkizm aforoz edilmiştir. Her karışık kafalı burada kendi kafa karışıklığını savunma hakkına sahiptir, ama Bolşevik-Leninist sesini uluorta yükseltmez. Ve onun için bu karışık, eklektik, birleşik örgüt, daha baştan sol kanadı dışlamaktadır; fakat tam da bu olgu sayesinde, merkezci ve sağ kanat eğilimlerin kaotik bir bloğu olmaktadır. Merkezcilik, ya sağa ya da sola gelişebilir. Katalan Federasyonu'nun devrim sırasında sol kanadı reddeden merkezçiliği, yüzkarası bir imhaya gitmek üzeredir. Sol Muhalefet'in görevi, acımasız eleştirisiyle bu imhayı hızlandırmaktır.

Fakat göz önünde tutulması zorunlu olan fevkalâde önemli bir başka olgu daha var. Katalan Federasyonu'nun resmi varoluş amacı, tüm komünist örgüt ve grupların birliğini sağlamaktır. Belli ki, tabandaki üyeler bu slogana ilişkin çeşitli yanılışmalara sahip oldukları halde, bu birliği içtenlikle ve sadakatle arzulamaktadırlar. Bizler, bu yanılışmaları hiçbir biçimde paylaşmıyoruz. Birlik için mücadele ediyoruz, çünkü asli olmayan sorunlardan değil, bizzat İspanyol devriminin gelişiminden doğan sorunlar ve görevler temelindeki ideolojik ayrışmanın ilerici işlevini, birleşik bir partinin kadroları arasında başarılı olarak gerçekleştirmeyi ümit ediyoruz.

Bununla birlikte, her biçimde, komünist birleşme için mücadeleyi destekleriz. Bizim için, bu birleşmenin temel koşulu, birleşik örgütün kadroları arasında kendi sloganlarımız ve kendi görüşlerimiz için mücadele etme hakkıdır. Bu mücadelede tam sadakat sözü verebiliriz ve vermeliyiz, ama üyeliğin bu temel koşulu bizzat Federasyon tarafından ta başından bertaraf edilmiştir. Birlik bayrağı altında mücadele ederken, Bolşevik-Leninistleri kendi saflarından aforoz etmektedir. Bu koşullar altında, Komünist Partinin birliği için mücadelede önder rol oynamak için Katalan Federasyonu'na bel bağlamak, kendi payımıza en büyük saçmalık olurdu. Maurin, birlik kongresinde birinci derecede rol oynamaya hazırlanıyor. Bu iğrenç ikiyüzlülüğe sessizce katlanabilir miyiz? Sol Muhalefet ile mücadele ederek, Maurin, onun itibarını kazanmak için Stalinist bürokrasiyi örnek alıyor. Gerçekte o, Stalinistlere şunu söylüyor: Sen bana lütfunu ve her şeyden önce devlet yardımlarını ver, ben de zor yoluyla değil, tümüyle içtenlikle Bolşevik-Leninistlerle mücadele sözü vereyim.

Maurin'in birleşme etkinliği, yalnızca Stalinistlere şantaj yapmanın bir biçimidir. Eğer bu konuda sessiz kalsaydık, devrimci değil, politik şantaja suç ortağı olurduk. Komünist saflardaki gerçek birleşme için mücadelemizi bir tek an bile küçümsemeksizin ve komünist safları kendi bayrağımıza kazanma mücadelemizi zayıflatmaksızın, Maurin'in rolünü, yani onun "birleşme" şarlatanlığını acımasızca teşhir etmeliyiz.

Bugün Uluslararası Sol Muhalefet'in çalışmasının onda dokuzu İspanya üzerinde yoğunlaşmalıdır. Diğer tüm giderler, Katalan'da düzenli yayınlarla haftalık bir

İspanyol gazetesi yayınlama ve eşzamanlı olarak olabildiğince fazla sayıda broşür çıkarma olanağı yaratmak için kısılmalıdır. İspanyol Muhalefetine olanaklı olan en büyük yardımı göndermek için diğer tüm harcamaları istisnasız sınırlamayı düşünmeliyiz.

Uluslararası Sekretarya bana göre güçlerinin onda dokuzunu İspanyol devriminin sorunlarına ayrılmalıdır. Dünyada her türden Landaus'un var olduğu gerçeği, kolayca unutulmamalıdır. Bunlar için bir tek dakika heba etmeksizin, tüm ağız dalaşlarına, tüm entrikalara ve entrikacılara sırtımızı dönmeliyiz.

İspanyol devrimi gündemdedir. En önemli belgeler, gecikmeksizin çevrilmeli ve eleştiriye sunulmalıdır. *International Bulletin*'in gelecek sayısı, tümüyle İspanyol devrimine ayrılmalıdır. Aynı şekilde bir dizi örgütsel tedbir alınması gerekir. Bunun için, insan ve malzeme kaynakları gereklidir. Her ikisi de bulunmalıdır.

Şu an bizler için zamanı israf etmekten daha büyük bir suç yoktur ve olamaz.

13 Temmuz 1931 - Katalonya'da Ulusal Sorun

Bir kez daha İspanya devriminin kapıya dayanan sorunları üzerine:

1. İşçi ve Köylü Bloğu'nun "önderi" Maurin, bugün ayrılıkçı bir bakış açısını paylaşmaktadır. Belli tereddütlerden sonra, küçük-burjuva milliyetçiliğin sol kanadı ile uzlaşmıştır. Katalan küçük burjuva milliyetçiliğinin mevcut durumda ilerici olduğunu zaten yazdım; ancak bir şartla: Etkinliğini komünizm safları dışında konuşlandırması ve daima komünist eleştiriye tabi tutulması. Küçük burjuva milliyetçiliğinin kendisini komünizm bayrağı altında gizlemesine izin vermek, proleter öncüye hain bir darbe indirmek ve aynı zamanda küçük burjuva milliyetçiliğinin ilerici anlamını yıkmak anlamına gelir.

2. Ayrılıkçılık program ne ifade eder? İspanya'nın ekonomik ve politik yönden parçalanmasını, ya da başka bir deyişle, İber Yarımadası'nın, gümrük duvarları tarafından bölünen bağımsız devletleriyle ve bağımsız Hispanik savaşlar yürüten bağımsız ordularıyla bir tür Balkan Yarımadası'na dönüşmesini. Şüphesiz akıllı Maurin bunu istemediğini söyleyecektir. Fakat programların kendi mantıkları vardır; Maurin'in sahip olmadığı şey de budur.

3. İspanya'nın ekonomik yönden parçalanması, İspanya'nın çeşitli partilerinden işçi ve köylülerin çıkarına mıdır? Zerre kadar değil. Çünkü, kendi kaderini tayin hakkı için kesin mücadeleyi ayrılıkçılık propagandasıyla özdeşleştirmek, ölümcül bir iş yapmak anlamına gelmektedir. Bizim programımız, ekonomik birliğin muhafaza edilmesiyle oluşturulacak Hispanik federasyondan yanadır. Kesinlikle bu programı *burjuvazinin ordularının yardımıyla* İspanya'nın ezilen uluslarına *zorla kabul ettirmek* gibi bir amacımız yoktur. Bu anlamda, bizler içtenlikle kendi kaderini tayin hakkından yanayız. Eğer Katalonya ayrılırsa, Katalonya'nın komünist azınlığı, İspanya'ninkiler gibi, federasyon için mücadele yürütecektir.

4. Balkanlar'da, savaş öncesinde eski Sosyal Demokrasi, ayrılan devletlerce yaratılan tımarhaneden çıkış yolu olarak, demokratik Balkan federasyonu sloganını ileri sürmekteydi. Bugün Balkanlar'daki komünist slogan, Balkan Sovyet Federasyonudur (sırası gelmişken, Komintern Balkan Sovyet Federasyonu sloganını benimsedi, ama aynı zamanda bu sloganı Avrupa için reddetti!). Bu koşullar altında, nasıl İspanyol yarımadasının Balkanlaştırılması sloganını benimseyebiliriz? Bu korkunç değil mi?

5. Sendikalistler, ya da en azından belli liderleri, ayrılıkçılığa karşı gerekirse elde silah mücadele edeceklerini bildirmektedirler. Bu durumda, komünistler ve sendikalistler kendilerini barikatların karşıt taraflarında bulurlar, çünkü komünistler ayrılıkçı hayalleri paylaşmaksızın onları eleştirirken, bunun tersi olarak da emperyalizmin cellâtlarına ve onların sendikalist dalkavuklarına yılmadan karşı koymalıdır.

6. Küçük burjuvazi -komünistlerin öğüt ve eleştirisine karşı- İspanya'yı

parçalamayı başarır, böyle bir rejimin olumsuz sonuçlarının açığa çıkması fazla uzun sürmeyecektir. İspanya'nın çeşitli kesimlerindeki işçi ve köylüler çabucak şu karara varacaklardır: Evet, komünistler haklıydı. Ama bu kesinlikle, Maurin'in programı için üzerimize zerre kadar sorumluluk almamamız gerektiği anlamına gelir.

7. Monatte, İspanyol sendikalistlerinin yeni bir "sendikalist devlet" yaratacaklarını umuyor. Fakat bunun yerine, Monatte'in İspanyol dostları kendilerini başarılı bir şekilde burjuva devletine eklemiyorlar. Bu, ördek yumurtaları üzerine oturan talihsiz tavuğun hikâyesidir. Bugün İspanyol sendikalistlerinin söylediklerinin ve yaptıklarının tümünü takip etmek çok önemlidir. Bu, Fransa'daki Sol Muhalefet'e, Fransız anarko-sendikalizmine sert bir darbe indirmek için olanaklar açacaktır. Bir an bile şüphe edilemez ki, devrimci durumlar altında anarko-sendikalistler her adımda kendi kendilerini gözden düşüreceklerdir.

Sendikalistlerin parlak düşüncesi, Cortes'e katılmaksızın onu kontrol etmekten ibarettir! Devrimci şiddet kullanmak, iktidar için mücadele etmek, iktidarı ele geçirmek; tüm bunlara izin verilmez. Onun yerine, iktidardaki burjuvazinin "kontrolü"nü tavsiye ederler. Görkemli bir tablo: Burjuvazi kahvaltı yapar, öğle yemeği yer, akşam yemeği yer, ve sendikalistlerin önderlik ettiği proletarya bu işleri "kontrol eder"; boş bir mideyle.

Dipnotlar:

1.) Joaquín Maurín önderliğindeki Katalan-Balear Komünist Federasyonu (kısa adıyla Katalan Federasyonu). Mektubunda Troçki, İspanya Sol Muhalefeti yürütme komitesi ile Sovyetler Birliği'nden henüz dönmüş olan Andrés Nin arasında çıkan görüş ayrılığına müdahale etmektedir. Nin, Sol Muhalefet'in görüşleri doğrultusunda daha etkin çalışabilmesi için Katalan Federasyonu'na katılması gerektiğini savunuyordu. Sol Muhalefet yürütme komitesi ise Nin'in tüm çabasını SM'ye adanmasını istiyor, ayrıca Federasyon'un oportünist ve ulusalcı niteliğine dikkat çekiyordu. Sonunda Nin bu görüşü kabul etti ve Muhalefet'in

yayın organı Komünist'te Maurinismın politikalarını ve anlayışını eleştiren makaleler yayımladı; ayrıca İspanya Sol Muhalefeti'nin 1. Kongresinde kabul edilen ulusal soruna ilişkin tezleri formüle etti.